

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambata.

Pretiulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusa la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in lăintru lu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. sėu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sėu 11 franci. — Numeri singuratici se dau cāte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate.

se platescu pe serie sėu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare cāte 7 cr., la a dou'a si a treia cāte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressede de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 78.

— Sibiu, Sambata 1/13 Octobre. —

1883.

Deschidere de prenumeratiune la „Observatoriulu“

dela 1/13 Octobre inainte.

Pentru acei domni abonati carii prenumeraseră dela 1/13 Januarius pe 9 luni,  era altii pe 6 sau si numai pe 3 luni, abonamentulu espira cu finea lunei Septembri. Pretiurile sunt aratate in fruntea diariului: de 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni si 2 fl. pe 3 luni inlăintrulu monarchiei,  era in afara din monarchia cu 22 franci pe 1 anu, cu 11 fr. pe 1/2 anu, in auru sau in bilete de banca;  era fractiunile, anume din Romania, se potu implini cu marce de posta.

Redactiunea si Editor'a.

Alte informatiuni despre tinut'a de pâna acum a romanilor din statulu Ungariei.

(Urmare si fine.)

Candu s'a discutat si pertractatu proiectulu de lege art. XLII din 1870 sciti celu despre municipii, atunci liberalulu Tisza dej a isi aret a dintii; atunci de ar fi asistatu ori-care dintre confratii diaristi de dincolo, se-i vedea la locurile loru postati si se-i audia pled andu in camera pe deputatii nostri romani, apoi de siguru c a ii ar fi admiratu si astadi nu ar pune nici-unu pondu pe imputarile siovinistiloru impeliati.

Deca este vre-o cauza de a se face imputari cuiva, apoi aceea sunt adversarii romaniloru, c a-ci ei prin apucaturile loru michiavelistice ne-au descertatu p ana intr'atata, incátu amu ajunsu unde suntemu! Unde voru mai ajunge ei? Lasamu aceta intrebare viitorulu celui mai de aproape, care este in man'a providentiei. Ne tememu inse c a usioru potu se ajunga  erasi unde trufia ii impinsese la 1848! Si ne tememu c a cifra nefericita a acelui anu de reminiscentie funeste facendu rota de evenimente, nu cumva se se intorca la 1884, pe orizontulu

politicu se produca dupa 40 de ani o asemenea epoca si mai funesta, ale carei simtome le si veduram ivinduse la poporulu croatu din imediata vecinatate a tierii nostre.

Aduca isi a minte si siovinistii dela „Gazeta de Hongrie“, de câte ori li s'a spusu compatriotiloru magiari sinceru pe faia prin deputatii dietali Babesiu, Borlea, Cosma, Desseanu, dr. Hodosiu, Pap Georgiu si toti altii, c a se'si vina odata in simtiri, se precugete si recunosca, c a sordeta loru e strinsu legata in aceta patria comuna de sordeta romaniloru, c a iubirea c tra aceta patria, voi'a si placerea de a vietui in ea cu tote celealalte popore conlocuitoru si de a aduce chiaru si sacrificii fizice si materiali pentru prosperarea si la eventualele pericle din lăintru ori din afara pentru apararea si salvarea ei nici-odata nu se pote desvolta si inrudacina in inimile unui poporu persecutatu, apasatu si terorizatu de c tra o casta privilegiata de concetateni si inca cum sunt compatriotii magiari, o mana de omeni, carii dupa atatea suferentie si lovituri ale sortii loru si a nostre de candu esista,  eta acusi o mie de ani, nici acum c tra capetulu secululu alu XIX, nu s'au intieptitu, cu tota imaginata loru prudentia si circumspectiune politica.

Tote indiesiurtu; in locu de a ne pricepe si audi, considera gravamenele nostre aduse in parlamentu prin graiu viu alu deputatiloru reprezentanti ai poporulu si pronunciate de sute si mii de ori prin colonele organeloru nostre publicistice, in termini si frumosi, blandi, loiali si fratiesci, dar uniori chiaru si forte nacajiti, aspri, camu asia dupa dis'a romanului: cum e santulu asia e si temaia, totu in zadara, c a-ci ei din ce in ce totu mai rei s'au facutu.

Ba da, ei se pricepu de minune a pacali nationalitatile, cu promissii molcomitoare, false si seducatoare pe c teva momente, de adi p ana mane; inse aceta este numai o manevra, de carea se folosescu omnipotentiele loru totudeuna atunci, candu se afla in impregiurari critice amenintate, seu din partea uneia ori celealalte nationalitati ne-magiare din patria, seu candu din afara se ivescu pe orizontulu politicu semne rele, candu vreo

schimbare, simtoma a tempestatii fortunose, de carea se temu că le-ar sgudui domnia din temelie. Jute isi intorcu mantoa.

Ei in astu-feliu de crise si perplexitati iute se sciua află. Candu buna ora romanii isi esu din reserva si perdu patientia de a mai suferi apesarile loru, indata ce incepu a lamenta si a se vaiera, prin diaristica, ei atunci, domni mai  antaiu arunca mreagia seu unghitia in apa tulburata totu de ei, că se prinda c ate unu pesce, patriotu bunu, cu simturi magiare (magyar  rzelm  j   h a z a f i), pe care apoi mi ti-lu impodobescu seu cu vre unu postu grasu de functionariu cu rangulu inaltu si titlu g dilatoriu, seu cu unu mandatu de deputatu dietalu si astu-feliu amortindu'i simtiulu nationalu, suprimandu independenta individuala, i-lu rapescu din sinulu poporulu, i-lu smulgu din sirulu luptatoriloru si i facu locu in legislatiune intre cet'a mameluciloru c  se votedie la comanda.

Pe vreo c tiva malcontenti i-au si ametitu cu apa rece, carii apoi iute se apucara de vermetulu pusu pe simceoa unghitii si se lasara prinsu in ea, dusi in castre si folositi de instrumente orbe in serviciile loru, contrarie causelor si intereseloru nationali. Din norocire, aceea nu erau tocmai multi, dar totusi puini c ti erau, au stricatu multu, forte multu cause; cei esiti odata din collegiulu condeputatiloru nationali, primeau functiuni, seu din functionari se facea deputatii dietali, cari apoi, onore puineloru esceptiuni demne de tota laud'a, c -ci tocmai in acea calitate de functionari erau mai folositori poporulu ajusi in tabera mameluciloru, erau perduti pentru romani.

Ar merita se-i aratam si pe densii lunei, cu intregu numele loru, c  se-i cunosca bine si confratii vecini ai nostri de dincolo, si apoi că se potemu garanta despre esactitatea informatiuniloru nostre, si adevorulu acelora, ar trebui se facemu si o revista reasumatoria asupra tinutei acelu fii rataciti ai natiunei romane in taberele antagonistiloru, despre cari vai de c te-ori natiunea si poporulu apasatu au trebuit se esclame suspinandu, cunoscut'a axioma biblica „Perirea Ta din Tine Israile!“

Banatianu.

Foisi a „Observatoriului“.

Patriotismulu femeiloru romane.

(Disertatiune dedicata sociei mele Cornelia nasc. Papiriu.)

„Celu ce vrea se scrie despre femei, acela se'si intinga condeiulu seu seraficu in colore de curcubeu, si se'si zugravesca literile sale pe o hartia preserata cu pravu de pe aripele fluturiloru“, a disu odinioara unu mare poetu capabilu de a admira secululu frumusu in deplin'a lui stralucire. Si intru adeveru, daca privimu femeia in positionea aceea inalta si sublima, din care isvorescu pentru omenie bunatatile cele mari si multe atatu corporali, c tu si spirituali, in positionea aceea, in care a pusu-o insusi Creatorulu de a fi adeca jumetatea acelu opu maretiu si frumusu, ce se numesce „omu“, atunci nu ne pare curiosa, cu atatu mai puinu esagerata espressionea susu citata. Nu, că-ci atatea virtuti stalucite impodobescu că o aureola fruntea unei femei intru adeveru nobile, si atatea insusiri frumose si calitati eminente i impresora sufletulu ei, in c tu ne vine se dicemu inca si mai multu, adeca se esclamamu cu altu admiratoriu alu loru, c  „femeile sunt angerii tutelari — aparatori — ai omenimei.“

Barbati eruditi si poeti eminenti s'au ocupatu cu descrierea caracterulur femeiescu, dintre cari toti acei cari au esaminatu-o cu unu spiritu nepreocupatu, in urm'a esaminarei loru au ajunsu la fericita conclusiune, c  „femeia virtuoasa“ intru adeveru e unu opu admirabilu.

Admirabila-i femeia c  modelu de blandetia, incantatoria-i că tipu de modestia si pietate, dieficata-i că fientia iubitoria, laudata-i că amanta, marita-i că soia si incoronata-i cu lauri de gloria c  patriota.

Nu mi scopulu, ba pote nu mi-ar concedu nici puterile si nici cunoscintiele mele că se descriu femeia nobila asia dupa cum se afla ea dotata cu tote insusirile celea mai frumose si cutote virtutile celea mai emi-

nente, ci cu ocaziunea presinte me voi restringe singuru numai la descrierea „femeiloru romane“, c  patriote, de ore-ce femeia romana, pe langa alte insusiri frumose, nici in respectulu acesta nu sta mai indareptu — precum li se pare unora la prim'a vedere — nu, ci de multe ori intrece chiaru si pe barbatulu celu mai curajos si celu mai eroicu, de unde cu totu dreptulu pune Mus'a pe buzele poetulu astu-feliu de cuvinte:

„Femeia e destinulu, ce urzesce inainte
„Inflorirea sau perirea, viitorulu unei ginte:
„Asta n veci se n'o uitati!“

Ori-care individu — barbatu au femeia — se nasce si traiescu atatu pentru „familia“, c tu si pentru „patria si natiune“, faia de cari apoi fiescacearele are obligatiunile celea mai mari si mai sacre. Ce se tine de „familia“, recunoscemu cu totii rolulu celu mare si sublimu ce are de a-lu indeplini o femeia, c  se'si poa castiga numele onorificu de sufletulu familiei. Dara mai este inca si altu nume onorificu si demnu de femeia romana, si acesta e, că ea trebie se fia totudeodata si angerulu tutelariu alu patriei si natiunei sale, că-ci „precum dela femeia aterna fericirea si bun'a stare a familiei, asia dela femeia aterna si fericirea si prosperarea unei natiuni.“

Sub „patria“ intielegemu pamentulu natalu,  era sub „natiune“ omeni aceia, cari sunt de acelasi sange, vorbescu aceeași limba, au aceleasi datini si moravuri eredite inca dela stramosi, au unulu si acelasi portu caracteristicu si vietuescu sub aceleasi legi. Acum, cum că faia de patria, si faia de natiunea sa fia-care trebie se aiba iubirea si alipirea cea mai mare, e legea firei, c -ci — esprimandume cu cuvintele unui patriotu francesu — pe toti, fara de esceptiune, si in continuu ne indamna o siopata interna c  se ne alipimu cu doru de pamentulu natalu (adeca de patria), si se iubimu cu caldura pe cei de unu sange cu noi (adeca natiunea). Poetulu latinu Ovidiu, fiindu esilatu din patria sa esclama cu durere: Firescu este boldulu acela, care

siliescu pe omu a'si iubi patria sa si a remanea bucurosu intr'insa*).

Iubirea aceta de patria si natiune a fostu in tote timpurile insusirea cea mai eminenta si cea mai caracteristica a femeiloru romane, innascuta in ele inca dela vechii nostri stramosi. Inca atunci „in timpurile dulcii vitegii“, in dilele fericite ale libertatii“, candu vulturulu falnicu alu Romei privea cu mandria preste jumetate lumea, atunci vedea, dupa cum dice George Missailu, pe femeia romana, patruncha de iubirea patriei si natiunei sale, conducendu pe cetateni la lupta si invingere, versandu lacrimi de bucuria preste corpurile soiloru si ale copiiloru morti pentru patria, cantandu doine de invingere si mormentele loru, incununandu pe aparatorii libertatii si ucigatorii tiraniloru, mergendu, candu cerea lips'a in contra neamiculu de din afara, armandu-se cu feru si veninu in contra usurpatoriloru din lăintru, si rescumparandu prin morte de buna voia vietia si libertatea patriei. Astu-feliu a fostu femeia romana. Ea a traitu nu numai pentru familia, ci mai multu pentru patria si natiune. Dreptu are poetulu candu cauta:

Strabunele romane sciau se invetie fi
C  limb'a, tier'a, legea constitui unu poporu,
Că pentru ele trebe cu arm'a vitegiei
Se mora cei ce in lume voiescu unu venitoriu.

Mii de esemple a'si potea aduce inainte despre patriotismulu femeiloru vechi romane, dar le lasu, de ore-ce a'si fi silitu a cita istoria intregu, pentru-că (esprimandu-me cu Lamartine) nu a fostu evenimentu grandiosu, la care se nu fia participatu si femeile.

Totusi nu potu se trecu cu vederea si se nu amintescu aci pe soci'a imperatulu Traianu, pe brav'a si curajos'a femeia Plotina, care de c tra toti istoricii se numera intre femeile celea mai virtuose si mai bune

*) „Nescio qua natale solum dulcedine cunctos Ducit et immemores non sint esse sui.“

Sibiu. In 8 Octombrie s'au instalat aici dlu nou numitu comite supremu de Brennerberg. Cu acea ocaziune i s'au tinut discursuri de felicitare in tote trei limbile patriei in numele respectiviloru reprezentanti ai adunarei, dupa nationalitati. In numele romanilor a cuventatu onor. domnu advocatu Parteniu Cosma intocma asia, precum ne place a crede ca cugeta si simtu toti ceilalti reprezentanti si asia, precum in situatiunea de facia nici ca se putea altumentrea, cu blandetie, dara cu gravitate, fara flori, dara cu atatu mai respectu. Dn. Cosma a disu:

„Ilustrissime dle comite supremu! Se-mi fia permis inainte de tote a da espresiuone durerei, ce o simtiu eu, si cu mine crede ca o simtira toti romanii de facia, ca noi nu fuseramu norocosi a audi cuventarea de introducerea in limb'a nostra materna.

Ilustrissime dle!

Daca mai este vreunu poporu in patrie, care are cuventu a fi nemultiamitu cu starea lucrurilor de astadi, atunci negresitu loculu primu in acesta situatiune deplorabila i compete poporului romanu, care puru si simplu numai pentru acelu pecatu stramosiescu, ca elu exista si voiesce se remana aceea, ce l'a datu Ddieu, adeca romanu, a fostu impilatu seculi intregi si mai este persecutatu si astadi in asia batjocorit'a era a egalei indreptatiri.

Chiaru si mesurile esceptionali, cari s'au luatu in legea electorala pentru Transilvani'a si in alte legi de acelasi spiritu, precum si modulu, in care s'a pusu in lucrare legea pentru nationalitati, atatu cuprivire la dreptulu de limba, catu si la denumirea functionarilor, sunt mai multu mesuri luate contra romanilor, pentru eluderea egalei indreptatiri facia de densii; pe candu adeverat'a ratiune de statu si dreptate aru impune imperiosa datorie aceluora, cari inaintea lui Ddieu si inaintea lumii sunt respundietori, ca acestu poporu vigorousu n'a pututu tine pasu in progressu cu alte popore, cu cari convietuesce, ca pentru espiarea peccatoru din trecut, se-lu ajute in modu parintiescu si se-lu ocrotesca, ca si elu se'si pota implini chemarea si se ajunga pe fratii sei, cu cari de o potri va porta sarcinile statului.

In acesta situatiune, este forte naturalu, ca acestu poporu, contra aplecarilor sale naturale, si contra innascutei sale loialitati, spre cea mai mare a sa parere de reu, se faca opozitiune gubernului.

Cine ar pute pretinde dela densulu astadi alta tinuta, acela n'ar ave conceptu de demnitatea omului si de dreptate.

Dedati a fi sinceri si a lupta cu fruntea deschisa, deci, acei membri ai acestei adunari, cari apartinu clubului romanescu, vinu prin organulu meu a se presenta ilustratiiei vostre asia, precum dupa impregiarile de astadi ei numai potu se fia, — ca opozitiune.

Acesta inse nu va se dica, a face opozitiune a tout prix.

Romanulu este unu elementu de ordine, si elu nu doresce alta decat dreptate.

Noi nu facemu respundietoriu pe organulu gubernului pentru peccatele legislatiunei.

Noi nu poftimu, ca organulu gubernului se violede legea in favorea nostra, ca-ci chemarea lui nu este se faca legi, ci se esecutedie legile bune, rele, cum sunt ele.

In comitatulu nostru intre nationalitatile, ce-lu compunu, domnesce fratietate si deplina armonie, si daca s'au ivitu conflicte in trecut in viet'a nostra municipala, acelea au fostu numai intre universitatea comitatului si intre organulu gubernului, si dupa convingerea mea ele au fostu provocate din scaunulu presidialu.

Ceea ce dorimu si spre ce ve rogamu noi este:

Ca se respectati, si se faceti, ca si altii se respectadie legile, se le esecutati, fia cu tota stricteti'a, dar cu dreptate, cu ecuitate si dupa adeveratul loru intielesu.

Ca se tinti contu de postulatale dreptatii de o potri va facia de toti locuitorii acestui comitatu.

Ca se ve nesuiti a ve trage informatiuni adeverate despre situatiune si candu vi se va cere, pe aceste baze se dati informatiuni si in susu.

Se nu dati crediementu lingusitoriloru si aceluora, cari numai prin insinuari tendentiose si false sunt in stare a-si valida neinsemnat'a loru persoana si a-si crea esistentia pe contulu loialitatii altora.

Cu unu cuventu, se fiti ca unu adeveratu parinte alu municipiului, in a carui frunte v'a asediatu gratia Maiestatii Sale.

Astu-felu credemu noi, ca ve pricepeti si insive chemarea.

Pe acestu terenu apoi si pe noi, si pe intregulu poporu alu acestui comitatu 'lu veti afla in giurul ilustratiiei vostre, era nu in opozitiune.

Ca pe atare ve bineventamu si ve dorimu din anima, ca cu concursulu toturor se ve puteti castiga adeverate merite pentru tron si patrie, si se meritati binecventarile poporului!

Se trati?*

Alta minciuna politica.

Inainte cu 6 septemani din „Magdeburger Zeitung“ despre regin'a Romaniei facu calatoria cruceisui curmedisui un'a prin tota Europ'a, astadi alta despre regele Romaniei, acum inse asia, ca se compromitta catu se pote mai greu, cu reutate drac'esca pe romanii locuitori in marele principatu alu Transilvaniei. Nu amu pune vreunu mare temeiu pe scornitur'a de acum, daca nu amu vedea din „Telegrafulu“ dela Bucuresci 27 Septembrie st. n. ca acolo i se da crediementu. Citimu adeca in diariulu gubernamentale: Die „Presse.“

„Dupa cum se putea prevedea, atatu dlu Cogalniceanu catu si filo-russii din Roman'a agita contra noiei politici esteriore a dlui Bratianu. Ei agita mai cu deosebire in Moldov'a si dlu Cogalniceanu, care tinu acum cateva septemani in Galati unu discursu asupra principelui Cuza isgonitu la 1866, povestesce acum la lume, ca mai traiesce

patriote. Se dice ca ea, stramosi'a nostra, pretotindenea ilu insocja pe Traianu, ba de multe ori luá parte la celea mai mari lupte. Cea mai mare fala a ei era, candu vedea pe iubitul ei sociu reintorcandu-se acasa ca invingatoriu. Ea — Plotin'a — pentru inflorirea patriei si natiunei sale era in stare de a sacrificá ori si ce, din care cauza era forte stimata de poporu, ba prin portarea i patriotica marindu glori'a sociului seu, si senatul romanu (dupa cum ne spune Pliniu), la anulu 105 d. Chr. inca i-a datu onorifica titula de Augusta. Ca modelu de celu mai sinceru patriotismu femeiescu stralucesce si Elen'a, mum'a lui Stefanu celu mare, care insufetita pana la estreme de iubirea de patria si natiune, avu curagiulu si taria spirituala de a respinge dela portile cetatii Nemptiulu pe fiu-seu invinsu pe unu momentu de turci. Ce? dise ea, esti barbatu? si fugi de inamicu aici intre muieri, pentru de a-ti cautá scutu? si inca dice ca esti fiulu meu?

Dar martoru mi e ceriulu! pe unu fiu slabu, umillitu,

In veci nu voi alu stringe la peptu'mi amaritu,

Ce incingeti era spad'a, si pleca inapoi,

Reintorna cu marire, sau mori bravu in resboiu!

Mai incolo Florie'a lui Mihaiu Vitézulu, care asemenea Plotinei impartasi, ca o buna patriota, cu barbatia tote periculozele lupte ale marelui ei sociu. De multe ori se punea in fruntea ostasiloru si asia le insuffá curagiulu si barbatia prin vorbirile si faptele sale patriotice.

O femeia prea buna si demna de amintitu a fostu si Ringal'a a dou'a socja a lui Alesandru celu bunu dlu Moldaviei. Ea isi stimá poporulu si si iubea tier'a ca o mama. Poporulu o adora ca pe o dina, si memori'a ei a pastratu-o multu timpu. Ringal'a e un lucéferu in istoria Moldaviei, pe care potu se o imitedie tote romanele posteritatii, ca-ci in adeveru e demna! Din aceste modele potemu vedé amabile cetitorie! ca in ce

sta patriotismulu femeiescu. Nu in titluri, nu in ranguri nalte si nu in averi mari, ci in anime nobile, cari batu singura numai pentru fericirea, buna starea si libertatea patriei si natiunei. Da, in anima nobila, cum au fostu mamele romane. Sau ce cugetati, unu poporu cercetatu de atatea fatalitati si nenorociri ca noi romanii, ar fi potutu stá falnicu in vifore, ca stajerulu in verfu de munte, deca nu ar fi avutu in sinulu lui, si in jurulu vetrei sale nisse femeie virtuose si mame brave? Oh! nu, ca-ci de si ele nu au luat parte activa in numerozele lupte sangerose, ce le-au purtatu gintea nostra in decursu de atatia seculi, totusi pe alta cale au contribuitu multu la apararea tieri si esistentiei nostre nationale, ba pote mai multu de catu noi barbati. Au cine au nascutu pe nenumeratii luptatori si martiri romani din timpurile mai recente, cine au nutritu cu sange stramosiescu din sinulu seu si cine au datu sub saruturile celea mai infocate sarutarea patriei, iubirea de tierra. la unu Horea, Closca si alti colegi de ai lui, cari au sdrobitu si nimicitu lantiurile sclaviei? — Mamele romane! Ele au nascutu, crescutu si insufletitu atatia martiri, acele mame, a caroru datorintia sacra a fostu si este si astadi dupa G. Theutu*)

... se se ingrigeasca

De a loru fiice maritate cum crescu ele pe sugari

De punu tota a loru potintia si se ajunga bravi si tari,

De i invetia chiaru din leganu se'si iubesca a loru tierra,

Pentru ea si pentru lege se se lupte ca o fierá;

Ca-ci catu timpu romanea mama va deprinde pe copii

Aste sacre datorintie, atatu numai vomu fi vii.

(Va urmá.)

*) Vedi dram'a sa istorica „Berchea“.

inca unu fiu alu principelui si elu ar fi unu candidatu minunatu pentru tronulu romanu seu pentru acela alu unui principatu alu Moldovei. De asemenea se intrebuintadia totu felulu de midiulóce, spre a turbura stabilirea unei bune intielegeri intre Austri'a si Roman'a. Astu-felu cu ocaziunea trecerei regelui Carolu prin Transilvani'a, se organisase in Brasiovu o mare manifestatiune romana, prin care se sperá a se pune regele intr'o mare incurcatura facia cu guvernulu austriacu. Societatile romane din Transilvani'a, intrunite tocmai atunci in Brasiovu pentru o serbare, se adunasera la gara sub conducerea mai multoru agenti tramisi din Bucuresci, pentru-ca acolo, in presentia autoritatiloru ungare venite spre a face o primire oficiala, se aduca ovatiuni publice regelui. Purtarea plina de tactu a regelui Carolu, care, informatu se vede de acestu planu, nu parasi nici-decum vagonulu si primi in elu autoritatile ungare, dejuca acesta manifestatiune siréta.“ La aceste reflecta „Telegr.“

Nimeni nu pote blama pe romanii din Transilvani'a pentru intentiunea loru, de vreme ce ei erau negresitu de buna credintia, si Majestatea Sa Regele ar fi fostu de sicuru incantatu de a primi ovatiunile romaniloru de peste Carpati, daca impregiarile ii ar fi permis si daca reu voitirii tieri nu s'ar fi servitu de densii de catu numai spre a turbura relatiunile dintre Austro-Ungari'a si Roman'a. De aicea ne place a crede, ca romanii din Transilvani'a, alu caroru patriotismu este mai pre susu de ori-ce banuala, nu voru asculta sfaturile opositantiloru nostri, cari spre a 'si resbuna contra cabinetului actualu, sunt in stare a perde si tier'a; ei isi dicu: arda mora, arda si sórecii.“

Asiguramu pe confratii nostrii dela Bucuresci, ca din cele scrise in oficios'a „Presse“ dela Vien'a despre planulu de a primi pe regele Carolu la gar'a din Brasiovu nimicu nu este adeveratu. Adunarea generala a asociatiunei transilvane romanesci s'a deschisu mai antaiu a trei'a di dupa Santa-Maria, adeca in 17/29 Augustu. Noi cari scriemu acestea, ne aflamu in Brasiovu de luni, adeca cu doue dile inainte. Marti vice-presedentele consiliariu Jacobu Bologna cu secretarii Baritiu si Barceanu mergendu la dn. prefectu comite Bethlen spre a'i face visit'a cuvenita in numele adunarei, domni'a-sa le comunica mai antaiu cate ceva despre trecerea regelui inainte de aceea si de intimpinarea prin auctoritatile unguresci municipale la gara, precum si despre cea mai placuta petrecere ce avuse dn. prefectu Bethlen la Sinaia, unde fu primitu dsa, primariulu Brasiovuului ca sasu si alte notabilitati ardelene, cum si dnii oficiari dela unele regimente cu rara buna vointia si cordialitate. Nici umbra de manifestatiune roman'esca si inca cu scopu tradatoriulu nu s'a organisatu nici in Brasiovu nici airea. In Brasiovu s'a tinutu numai una adunare, adeveratu numerosa, eleganta si bogata in rezultatele sale, din fericire inse statutele aceleia interdieu strinsu ori-ce amestecu in politica, ceea ce daca totusi s'ar intempla, desfintiarea ei dupa activitatea binecventata de ani 22 ar fi mai multu ca sigura. De altumentrea patru dile catu au duratu siedintiele asociatiunei, omulu gubernului n'a lipsitu dela acelea.

Intr'aceea se mai afle „Presse“ din Vien'a si corespondentele seu vrasmasie alu romaniloru preste totu, alu regelui Romaniei pe de asupra, ca in Brasiovu situatu o palma de locu dela fruntari'a Romaniei, se afla, ca si in alte cetati comerciali o colonia de romani cetatieni ai Romaniei, nu ai monarchiei nostre, cari au dreptu, isi tinu si de datorie a esi la gara intru intimpinarea regelui si a reginei lor, asia precum esu si coloniile austriace inaintea imperatului nostru ori candu Maiestatea Sa caletoresce in alte staturi, cum a fostu de ex. la Paris, in Orientu, la St. Peterburg etc. In catu pentru cealalta poporatiune a Brasiovuului si a regiunei sale, ar trebui se scia „Presse“ inca atata, ca celu mai puçinu 1/2 din aceea fara nici-o distinctiune de nationalitate, romani, sasi, magiari, negutiatori, meseriasi, economi, carausi, muncitori, dili isi castiga midiulócele de existientia din Roman'a, nu din Ungari'a, precum si ca mai multe mii din trensii isi au pe consangeniiloru lor, parinti, frati, sorori etc. impartiti nu numai pe la orasiele Romaniei, dara si pe la sate. Cine nu crede acestea, nu are decat se midiulócesca la guvernulu Ungariei inchiderea hermetica a fruntariiloru tieri numai catu tine din passulu Oituz in Secuime pe la Buceu, Siantiu, Temescu-Predealu pana la Branu si numai pe trei luni, inse asia, ca nici se intre nici se esa, omu, animalu, marfa, scurtu nimicu, ca se se curme ori-ce comerciulu si comunicatiune intre acestea doue tieri. Numai atunci se si fia concentratu in comitatele Brasiovu si Trei-Scaune unu bunu corpu de armata spre a sustiné ordinea si a

respunde pentru toate urmarile. Scurtu, locuitorii Brasiului, cu exceptiune de cativa fanatici nebuni, isi cunosc interesesele lor si sciu foarte bine pentru ce intimpia la gara pe regele sau pe regina Romaniei la ocaziuni de acelea, si inca uneori mai multi sasi decat romani.

„Presse“ amesteca aci inca si pe onor. domnu Mihailu Cogalniceanu intr'unu modu asia de perfidu, in catu perfidi'a trece in absurditate. Dsa inse n'are nici-o trebuintia de apologi'a noastra, era lectorii nostri voru fi sciindu mai de multi ani, ca dsa n'au doritu niciodata ca se fia bine vedutu in regiunile superiori din Budapesta sau din Viena; aceasta inse este curatu numai gustulu dsale particulariu si n'are a face nimicu cu alu romanilor din Transilvania. In catu pentru pretinsulu pretendent la tronu, apoi aceiasi romani afla abia acum, ca Cusa voda ar fi avutu doi fi naturali, pe cari ii adoptase mai tardiu. Dara apoi numai o familia de pretendenti au existatu in Romania? Celu pucinu optu; astadi unu Sturdia, mane unu Bibescu, poimane unu Suti, dincolo unu Cusa si asia mai departe. Manopere de ale unei pseudo diplomatii intrigante.

Ungari'a.

Dela dieta. De sambata pana miercuri au tinutu desbaterile in cestiunea Croatiei, toate fara a participa si deputatii croati la ele; vorba multa, o suma de lucruri care nu aveau a face nimicu cu cestiunea pusa la ordinea zilei, insirate si inprospetate fara nici-o trebuintia. Ambele partide, cea aristocratica numita a moderatilor („Pesti Napló“) si cea Kossuthiana isi trimisera in lupta pe mai multi oratori ca se atace pe guvern, pe croati, pe cei din Viena, pe nationalitati, pe lume si tiea. Cei doi ministrii Coloman Tisza si com. Jul. Szapary se aparara camu asia, precum facu toti ministrii ori-candu se sciu siguri din capulu loculu de maiortate. Sofisme cu ridicat'a din toate trei parti ale luptatorilor. In fine miercuri in 10 Octob. propunerile ministerului se pusera la votu. Numerulu totale alu membrilor camerei este cu Croati cu totu 445. Din acestia erau absenti 152. Guvernulu invinse cu 187 voturi in contra la 105 ale celorlalte opozitii unite pentru casulu acesta. Asia dara acele 5 table cu embleme si cu inscriptiuni in doue limbi puse deunadi in Agram la loculu de unde fusesera trantite de catre poporu, apoi aparata fiacara de cate o compania de ostasi, se voru delatura si in loculu acela se voru pune embleme (marce, arme, insignia) fara nici-o inscriptiune. In acelasi timpu se va investiga dupa abusuri si calcari de legi spre a se indrepta lucrurile, se voru lua mesuri pentru deumirea de banu si de ministru croatu, dupa aceea daca se voru linisti spiritele, se va duce si comissariulu, se va deschide si diet'a Croatiei.

Toate acestea potu se fia mesuri bune luate ca paliative, provisorie, cine scie pana candu; atata inse s'au adevritu chiaru din desbaterile de patru zile, ca ur'a dintre magiari si croati este infacarata, nestinsa, strabatuta in toate clasele societatiei croate pana in masele poporului tieranu, care striga pe toate tonurile, ca nespusa saracia si lipsa in care suferu de atati ani i se trage numai dela magiari. Intr'aceea daca se facea pe voi'a kossuthianilor, era se fia neasemenatu mai reu, pentruca aceia pretindu, precum s'a mai disu, puru si simplu revisiunea pactulu din 1868 cu scopulu datu pe fata de a desfiintia autonomi'a Croatiei. Kossuthianii nu se abatu dela acestu planu alu lor, de si ei potu se o scie ca scrisa in frunte, ca urmare ar fi numai resboiulu civile.

Dintre asia numitii deputati nationalisti au vorbitu in cestiunea Croatiei numai advocatulu serbu Mich. Polit, inse asia, ca toti cati au voit se lu asculte, nu lu voru uita curendu. Atata numai, ca magiarii nu asculta bucuosu pe deputati cari tinu la natiunea propria, ci atunci esu multi din ei afara ca se nu'i audia. Dr. Polit le spus si le proba, ca cestiunea emblemelor a fostu numai ocaziune data, ca ur'a vechea ce stetea sub spudia, se dea in flacari. Evenimentele din Croatia potu se convinga pe tota lumea, ca lucrurile in acesta parte a monarchiei stau multu mai reu decat in cea austriaca. In acestu punctu s'au insielatu foarte reu atatu austriacii catu si ceilalti europeni, cari credusera pana acuma, ca lucrurile in partea ungresca stau multu mai bine decat in Austria. Dupa catrastofele din 1859 si 1866 lumea incepuse a crede ca monarchi'a se va destrama. Indata dupa dualismu atatu europenii catu si chiaru nationalitatile din Ungari'a au fostu amagite ca se creda,

ca nationalitatea magiara va fi in stare de a regenera monarchia intr'aga si a pune temelii la indestularea generale. Sperantie de multu perdute! Chiaru in Croati'a cea autonoma poporul se vediu silitu a se rescula si rescola fu sugrumata numai cu armele. Se nu se mai insiele nimeni. In tota Croati'a nu veti afla unu singuru omu, care se voiesca a tiné partea guvernulu ungrescu. Poporul croato-serbescu intregu se afla in opozitiune manifesta. Ungari'a nu are nici-o partida in Croati'a! Defectulu rassei magiare este, ca ea nicidecum nu scie se si faca amici. Caus'a este, ca magiarii sunt dedati a domni despoticesce si neconditionatu preste celelalte nationalitati. De aici vine acea mare differentia intre partea ungresca si intre cea austriaca a monarchiei.

Sistem'a dualistica a introdusu domni'a germanilor in una, domni'a magiarilor in ceialalta parte a monarchiei. Toate celelalte nationalitati au fostu tractate ca si cum nici nu aru mai exista; voiau ca cestiunea nationalitatilor se fia delaturata cu fortia brutala. In Austria se desteptara mai curendu si ministru Taaffe scrisa pe flamur'a sa: „Impacarea nationalitatilor“, de care partid'a despotica de germani nu voia se audia. Astadi dreptulu limbei este acolo recunoscutu si introdusu in praxe in cinci provincii. Cu totulu din contra a purcesu si mai purcede guvernulu Ungariei si diet'a sa cu nationalitatile; nici-o concessiune, ci din contra toate legile cevasi favorabili nationalitatilor delaturate. In fine se apucara si de Croatia, ca se'i sugrumu limb'a. Ceea ce n'au cutediatu se incerce in 15 ani, au incercatu acuma, dara au si patit'o, s'au compromisu pe sine, statulu ungrescu si chiaru monarchi'a intr'aga, din cauza ca acuma intr'aba toate Europa: Asia dara nu este adevratu, ca monarchi'a austro-ungresca s'ar fi restauratu si consolidatu prin intieptiunea si energi'a natiunii magiare? Vedi prea bine ca nu, ci s'a intemplatu tocma contrariulu.

Mai incolo deputatulu Polit constata mai multe nelegiri grele comise de magiari in Croati'a, pe ai carei locuitori iau tractatu ca domni cuceritori pe cei subjugati; ei cu faptele lor au provocatu formalu pe croati si pe serbi la revolutiune, din care cauza acesti doi frati au si curmatu certele lor interne si s'au unitu spre a respinge despotismulu magiaru. Este orbu ori-cine crede in agitatori straini. Adevratii agitatori sunt numai magiarii. Cuventulu magiaru denota in Croati'a isvorulu totororulelor. Din acesta cauza satenii croati detera afara icon'a regelui Stefanu I dicendu: „Dute, ca si tu esci magiaru!“ Administratiunea magiara in Croati'a ca si in tota Ungari'a este multu mai rea decat se mai incapa critica la ea.

Intre acestea inpregiurari nu e mirare, daca in fine isi deschisera ochii si cei din Viena, de unde apoi se explica si blandet'a de acumu a ministru Tisza, care inainte cu cativa ani se lauda ca va sferma nationalitatile. In Viena nu se pote suferi ca Croatii si celelalte nationalitati se fia tractate numai ca din grati'a magiarilor. Revolutiunea din Croati'a a invetiatu pe cei din Viena, ca cu acesta tractare se paralisedia puterea si auctoritatea monarchiei intregi etc. etc.

— Dela Segedinu se publicara toate pregaririle facute pentru primirea cea mai pomposa a Majestatiei Sale Monarchului pe 14 Oct. Multime de deputati concurgu acolo din diverse parti ale tierii. Mitropolitii romanilor impreuna cu episcopii lor sufragani inca au caletoritu la Segedinu spre infaciosiare homagiala. Mai. Sa va petrece acolo vreo 4 zile atatu spre a visita toate lucrurile facute dupa innecarea orasiului, catu si spre a da multe audientie.

Din nordulu Transilvaniei pana la Mehadi'a in Banatu.

Schitia de caletoria.

Sanitatea este conditiunea prima pentru o vietia fericita si totusi multi nu o sciu pretiui pana candu o posedu, ci lucra in totu modulu spre ruina ei.

Din toate mediile pentru restabilirea sanetatei sdruncinate, precum si pentru conservarea ei, primul loc ilu ocupa fara indoiele baile sau apele minerale. Strabunii nostri Romanii le cunoscneau indestulu bunatatea si se folosiau de ele. Se le urnamu in acesta privintia si decat se spesamu banii pe lucruri de nimicu, pe obiecte de lucsu, cari nu ni aducu nici-unu folos, din contra ruina materiala si morala, mai bine se petrecemu cate-va septemani la bai pentru restaurare atatu trupesca catu si sufletesca.

Consiliatu de medici a face schimbare de aeru me determinau a visita baile dela Mehadi'a, alu caroru nume este atatu de latitu si deja petrecu de cate-va zile la baile lui Hercule. Avendu inse a face o caletoria bunicica, me voiu incerca cu permissiunea domniei vostre, domnule redactoru a face dupa potentia schiti'a acestei caletorie.

Voiu incepe dela punctulu de plecarea. Bistritia situata pe valea riului de acelasi nume, este unu orasiu industriariu, locuitu de sasi in maiortate absoluta, apoi de romani, alu caroru numeru se pretiuesce la 2000 suflete; si de alte nationalitati in numeru mai neinsemnatu. Din punctu de vedere sanitaru are o positiune din cele mai favorabile. Edificie publice mai insemnate sunt biseric'a evang. reform. in stilu goticu cu unu turnu, care se fia celu mai inaltu in Transilvania; gimnasiulu ev.-ref. scola de agricultura radicata camu de 8 ani, scola de gimnastica, radicata camu de 3 ani s. a. Romanii de si in numeru considerabilu partasi si ei sortei vitrege, ca toti fratii lor, nu au decat o bisericu de lemn, care nici unui satu nu i-ar face onore. Gratia energiei protopopulu localu Alesandru Silasi si a inteligentilor romani de acolo Vasile Ranta Buticescu asesoru la tribunalu, Daniele Lica adv. s. a. s'au facutu pasii pentru cumperarea bisericiei calugarilor minoriti. Era scol'a romana de acolo fiindu prea mica fata cu numerulu pruncilor obligati la scola, dupa-ce din partea comunei orasiensci s'a votatu o suma de 400 fl. pe totu anulu pentru sustinerea ei, s'a si adunatu materialu pentru radicare a unui nou edificiu intru tote conformu prescrielor ministru de culte si instructiune. Speramu ca intru unu anu va fi radicata scol'a rom. confes. carea va ave doue despartimente, cu 2 invetatori. Multe asi avé o scrie despre Bistritia, voiu aminti inse numai, ca portulu romancelor de acolo este unulu dintre cele mai frumoase si mai originale, si pana candu in satele din giuru in mare parte romancele au schimbatu portulu romanescu cu celu ungrescu, bistritienele au pastratu spre onora loru cu scumpetate portulu romanescu si de catu-timpu pote omulu se vedea fetele de a rendulu cu branu tricoloru nationalu. Este inaltiatu de sufletu a trece intr'o domineca sau sabbatia pe strada catre biseric'a romana si a se intalni cu acelu siru de poporu romanu frumosu pe catu la fata si la talia, pe atatu la portu.

Dela Bistritia sioc'u duce pe valea de acelasi nume prin comun'a sasasca Besineu, foarte frumoasa si cu vii renumite pentru vinulu Steiniger pana in dreptulu Seretielului, apoi de aici pe valea Siieului pana la Desiu printre campuri bine roditorie. Poporul carele locuiesce in tinuturile aceste este foarte activu si totusi seracu din caus'a comasatiunii introduse camu de ani 10—15 cu scopulu vedutu de alu aservi de nou dloru possessori de pamentu.

Trecendu cine-va prin tinuturi locuite de sasi, vede campuri bine cultivate, deluri sadite cu pomi fructiferi si cu vii, cu unu cuventu, otarulu loru o adevrata gradina. Si ce diferentia batetoria la ochi indata ce pasiesce omulu pe otarulu unei comune locuite de alte nationalitati, toate arata starea inapoiata in economi'a acestora.

Percurgendu comun'a sasasca Crainimetu situata langa riulu Siieu, preste pucinu timpu ajunge omulu la Magarusiu, unde o frumoasa bisericu romanésca de petra de curendu radicata i atrage atentiunea, cu atatu mai vertosu, ca rare comune sunt pe acea vale, cari se mai aiba o asemene bisericu. Inteligentulu si zelosulu preotu localu Joanu Cupcea este abia de vreo 5 ani acolo si prin staruinti'a densului s'a radicat acelu locasiu domnediescu. Onore lui si altoru preoti, cari astuteliu isi sciu indeplini missiunea.

Inaintandu dela Magarusiu trecemu prin comun'a Santu si ajungemu la frumos'a comuna Sinteregu cu locuitori romani si magiari si cu scola de stat; apoi urmedia comun'a Betlenu cu mai multe curti domnesci, intre cari resiedinti'a cunoscutulu conte Bethlen incuscritu cu famili'a Mocioni. Romanii de aici foarte zelosi pentru cultura nationala, mereu dau dovoda de ceea ce pote Romanulu daca voiesce. In presinte trei juni romani de acolo urmedia invetiatur'a la scola mai inalte. Dela Betlenu duce calea prin Ciceu-Cristuru, unde fondurile nasaudene au unu frumosu dominiu, apoi prin Retegu la Desiu. Comun'a Ciceu-Cristuru gelesce pe iubitu seu preotu si protopopu Joanu Oltenu, unulu dintre cei mai luminati si buni romani din giurulu acela, a carui casa ospitala era deschisa ori-carui romanu.

Ajungemu la Desiu, unu orasiu magiaru renumitu, fiindu-ca acolo se afla Jordanulu magiarisarei pentru comitatulu Solnoc-Doboc'a si comitele su-

premu Desideriu Banfi, unulu dintre acei unguri fanatici, cari cu mani cu petiure urmédia principiulu marelui politicu magiaru Stefanu Szechenyi: Minden ember legyen ember és magyar.

Plecandu de aici cu calea ferata, carea fiindu de curendu construita inaintarea este forte incéta, câte-va patrare de ora me affai la statiunea Gherlei. Acésta situata pe riulu Somesiului micu, pe locul unde fuse vechia cetate romana Napoc'a, de a le carei ruine si astadi se potu vedé in tiermurele riului, este insemnata pentru-cà este resedinti'a episcopului gr.-cat. alu diecesei de aceleasi nume, are unu seminiaru gr.-cat. acelu pretinsu cuiu alu dacoromanismului plasmuitu in creerii dlui ministru Trefort. Ce e dreptu, acelu seminariu revarsa o mare binefacere preste poporulu romanescu din diecesa, mai virtosu cà-ci multi tineri romani de prin partile unguene cari in acelea regiuni n'au ocaziune a invetiá bine limb'a materna si a cunoște istori'a nationala, de acolo se intorc a casa inzestrati cu cunoscinti'a limbei si otieliti cu simtiulu nationalu, si disu fia spre laud'a loro, multi sunt apoi mai buni romani decàtu alti multi dintre aceia cari au studiatu totu la gimnasia romane. Mai este aci preparandia cercetata de multi tineri lipsiti de medie si ajutorati multu din partea clerului tineru. Nu de multu timpu se propune preparandiloru unu ramu de industria, impletitulu de corfe (cosiuletie) din papura si nuiele si avú mare bucuria, candu la esamenulu de véra alu anului scol. trecutu alu preparandiloru vediui cu ce succesu lucra fitorii luminatori ai poporului in acestu ramu de industria. Nu potu se nu memoredu aci, cà in Gherl'a sunt dame romane, care la diferite ocaziuni au datu dovéda, cà-si cunoscú missiunea, cà sciu se aline suferintiele celoru lipsiti si departati de caminulu parintescu. In fine mai amintescu cà Gherl'a are o promenada, care cu greu crediu se si afle parechia in Transilvani'a.

Ei dara minulele poposirei la Gherl'a au trecutu, „mehet“ ulu resuna si trenulu luneca inainte càtra Apahid'a, trecundu peste statiunile Iclodulume, Boncida si lasandu comune cu campuri manóse in steng'a in dreapta, intre cari voi se amentescu Jucurile nu departe de Apahid'a; una din acelea trei comune este locul nascerei unuia dintre publicistii veterani ai romaniloru din Transilvani'a.

Erá sér'a candu sosi trenulu la Apahid'a. Aci poposirea e mai lunga, fiindu-cà se astépta sosirea trenului de càtra Clusiu. Este de insemnatu, cà domnindu curentulu acesta alu magiarisarei, la statiunile calei ferate nu se pré aude alta limba, decàtu cea magiara. Deci simtii fericire, candu la gar'a Apahid'a audii vorbindu-se romanescu. Erá domnulu Alesandru Nemesiu jude reg. cercualu din Orasthi'a cu genti'a sa socia. Cu tóte cà multora minulele poposirei la gare li-se paru fórte lungi, mie unuia de astadata, imi trecura iute. Luai cina si in curendu sburamu càtra Cucerdea, firesce cu arepi camu grele si cu precautiune, cà-ci la Clusiu-Cara sunt trei tunele si calea ferata merge pe cunun'a délului facundu serpentine mari.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Cu alegerile municipali) care se prepara preste totu in tiéra, romanii tocma de nu le-ar pune pedeci legea electorala, voru face fiasco, daca nu se reculegu si infulpa de timpuriu tñendu conferentie si consultandu-se si apoi cercandu se si produca si densii candidati, inse unulu cá unulu, individi calificati din tóte punctele de vedere asia, in càtu prefectii candidatori se nu le póta afla nici-unu defectu, decàtu cà sunt romani, sau cum dicu ei, dacoromanisti. Dara tocma in casuri de acestea trebue se ne aparamu dreptulu nostru cu mai mare energia. Da, asia, voimu la poporatiuni romane functionari romani càtu se pote mai capabili de a le administra conformu legiloru, ceea ce nu se póte fara cunoscerea perfecta a limbei si a naturei poporului; éra renegati fara caracteru, bastardi, bitongi cá Spanga, Pitély si Berecz nu voimu cu nici-unu pretiu.

Pe langa tóte acestea se lipsiasca dintre noi acelea mici si miserabili rivalitati familiare, care de atátea ori au fostu caus'a nefericirii de tñuturi întregi locuite de romani. Nu ne sunt de ajunsu gretiósele certe si desbinari confessionali, care adeseori se intempla numai din caus'a vreunui fete nespalté la urechi, cà-ci nu se póte face si ea preotésa sau din caus'a vreunui copilou care n'a invetiatu nimicu, dara parintii totu voru se'lu védia popa, fia si numai la câte 4—5 familii rudite intre sine, precum se sciu mai multe exemple de acestea.

— (Ninsóre). Pe muntii nostrii a si ninsu pàna de vale in regiunea bradiloru si piniloru; atmosfer'a s'a recitu asia, in càtu poti se suferi prea bine vestmentulu de érna si in familii cu prunci merunti se si face focu. Culesulu de vii se incepe in tñuturile nóstre camu pe la 4/16 Octobree; dara acuma se póte totu incepe, cà-ci cu esceptiune de prea puține locuri vinulu din estimpu va esi acru. Unele soiuri de struguri au remasu agurida, in càtu poti intacri cu ei fasolea férta.

Pretuurile cerealielor pe la noi se urca din cauza precum ni se pare noue, cà poporatiunea nóstra margineanu (submunténa) dedata din vécuri a trage in fiacare anu cantitati fórte mari de cerealii din vecin'a Romani'a, in anulu acesta voru trage cu atátu mai puține cu càtu anume in Munteni'a se simte lips'a loro din caus'a secetei de care a suferitu tiér'a. Dara pretuurile differu pe distantie relative mici, ceea ce abia se póte esplica precàtu timpu avemu cali ferate. Asia de ex. graulu celu curatu si mai greu au ajunsu aici la Sibiiu dela 8 fl. 40 pàna la 9 fl. 20 cr. papusioiulu 5 fl. 60 pàna la 6 fl. 20 cr. In acelasi timpu graulu frumosu la Medeasiu se notédia numai cu 6 fl. 50 cr. pàna 7 fl., papusioiulu nou 4 fl. 50 cr., vechiu 5 fl. La Fagarasiu graulu frumosu 8 fl. 50 pàna la 10 fl. papusioiu 5 fl. 50 pàna la 6 fl. secar'a numai 4 fl. 20 cr. de hectol. Ce diferentie!

La Budapest'a inca nu s'au stabilitu bine pretuurile, dara graulu celu mai greu stà la 10 fl. 50 cr.; papusioiulu de Banatu pàna la 6 fl. 50 cr.

Invitare de prenumeratiune la „Miculu abecedariu“ de Joanu Tuducescu, invetiatoriu in Lipov'a.

Aducemu la cunoscinti'a onor. publicu, cà amu pusu sub tipariu acésta carte fundamentala, lucrata dupa metodulu intuitivu — cu icóne — si in forma dupla, adeca: tabele de parete pentru scóla, si carte sau manualu pentru scolari. Materialulu e ántaiu scrisu, apoi tiparitu si e de ajunsu pentru primul anu de scóla. Tabelele sunt copie fidela a manualului.

Impartirea si tehnica „Micului abecedariu“ diferesce de tóte abecedarele nóstre intru aceea, cà elu cuprinde numai mecanismulu scrierii si citirei cu litere mici si cu atáta e mai usioru si practic. Éra mecanismulu scrierii si citirei cu litere mari si bisericesci pentru alu II-lea anu scolasticu va aparé la timpulu sau.

Pretiuulu de prenumeratiune:

1 exemplariu „Miculu abecedariu“ (18 table de parete) costa 3 fl. 60 cr. 10 exemplare „Miculu abecedariu,“ manualu pentru scolari, costa 2 fl. (Mai puține de 10 exemplare din manualu nu se potu prenumera).

La acestea se dá „Metodulu de procedere“ gratis.

Stimati colegi, cari dorescu a le avé — sunt rogati a le prenumera pàna la 30 Septembree s. v. a. c. la adresa autorului, — si celoru ce voru trimite inainte pretiuulu abonamentului, li se va expeda franco, éra celorulalti cu recepere postala (Post-Nachnahme, posta-utánvétel).

Abcedariulu se tiparesce cu „ortografia academica“.

Apelamu inca odata la caldur'a si sprijinulu onor. publicu si alu colegiloru.

Lipov'a (Banat-Lippa), 1 Sept. 1883 st. v.

Joanu Tuducescu m. p.,
invetiatoriu in Lipov'a,
cà autoru-editoru.

Demetriu Romanu m. p.,
invetiatoriu in Radn'a,
cà editoru.

Bibliografia.

La librariile Wilh. Krafft in Sibiiu J. Stein in Clusiu si la librari'a Nic. J. Ciurcu in Brasiovu se afla:

— Dictionariu ungar.-romanescu Magyar-román Szotár, compusu de Georgie Baritiu, in partea magiara elaboratu mai alesu dupa alu lui Joanu Fogarasi editiunea a cincea. Brasiovu 1869. Form. 8-vo. 41 cóle. leg. 3 fl. 50 cr., bros. 3 fl.

— Baritiu G., Istori'a Regimentului II romanu granit. bros. 60 cr.

— Dictionariulu etimologicu romano-latinu, alu societatii academice elaboratu cá proiectu, tipariu desu pe 184 1/2 de cóle si Glossariulu de cuvinte straine sau considerate cá straine, stracurate in limb'a nóstra, cà parte integranta a Dictionariului, tiparitu pe 37 de cóle, legate in 3 parti 19 fl., bros. 16 fl.

— Catechismulu calvinescu, impusu clerului si poporului romanescu sub domni'a principiloru Georgiu Rákoczy I si II transcriu cu litere latine, dupa editiunea II tiparita in a. 1656, insoçitu de o excursiune istorica si de unu glossariu, de Georgie Baritiu. Cu spesele academiei romane. Sibiiu 1879. Pretiuulu 60 cr. v. a.

— Reportulu alu XIV-lea despre gimnasiulu superiori greco-catolicu romanescu din Nasaudu de impreuna cu unele date despre celelalte scóle sustinute ca si gimnasiulu din fondulu scolasticu centrale graniterescu din Nasaudu si anume: despre scól'a normale gr.-cat. romanésca de baieti de fetitie din Nasaudu, despre cea normale gr.-cat. romanésca de baieti din Monoru, despre cea normale gr.-or. de baieti din Borgoprundu si despre cele triviali gr.-cat. de baieti din Sangeorgiu, Telciu si Zagra pro anulu scolasticu 1882/3. Tipariulu lui T. Botschar in Bistritia.

— Notiuni generale despre industri'a pigmentelor de depinsu de Nicolae Teclu, membru alu academiei romane.

Despreuciderea lui Mihaiu-Voda Vitézulu si despre crudimite lui Vladu Draculu doue documinte noue istorice citite in academia de Nicolae Jonescu, membru alu academiei romane.

Consideratiuni relative la studiulu esperimentalu alu miscarii apei in canale descoperite si la constitutiunea intima a fluidelor de dr. Spiru Haretu, membru alu academiei romane.

Notitie biografice asupra vietii si activitatii decedatulu Andreiu Mocioni (Mocsonyi) membru alu academiei romane de Vincentiu Babesiu, membru alu academiei romane. Estrasu din analele academiei romane, seria II, tom. V, sect. II, memorii si notitie. — Bucuresci, 1883. Tipografi'a academiei romane. (Laboratorii romani), strad'a academiei 26.

Pretuurile cerealeloru

si altoru obiecte de trauu au fostu la

12 Octobree st. n. in Sibiiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 8 20—9.—
Gráu, amestecatu	1 „	„ 6 80—7 80
Secara	1 „	„ 4 80—5 20
Papusioiu	1 „	„ 5 60—6 —
Ordiu	1 „	„ 5 60—6 30
Ovesu	1 „	„ 3.—3 40
Cartofi	1 „	„ 1 30—2 20
Mazare	1 „	„ 8 —10 —
Linte	1 „	„ 10. 12.—
Fasole	1 „	„ 5.—6.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 74.—76.—
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 70—72
Carne de vita	1 „	„ 42—44
Oua câte 10	1 „	„ 20—25

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

10 Octobree st. n. 1883.

Fonduri de Statu:

Banca Nationala (500 l.)	370.—
Societatea „Daci'a-Romania“ (300 l.	417.—
Banca Romaniei (500 l.)	—
Soc. cred. mob. rom. (500 l.	211. 1/2
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (l. 500)	150 —
Rent'a romana 1875 5%.	1. —
Rent'a romana amort. 5%.	93. 3/8
Rent'a romana (Rurala conv.) 6%.	—
Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%.	—

Valori felurite:

Creditu fonciaru ruralu 7% 100	—
Creditu fonciaru ruralu 5% 92	—
Creditu fonciaru urbanu 7% 92	—
Creditu fonciaru urbanu 6% 90	—
Creditu fonciaru urbanu 5% 59	—
Obligatiunile Casei Pens.	—

Reuniunea femeiloru romane in Sibiiu.

Se aduce la cunoscinti'a publica, cà cu 1 No- vembree a. c. c. n. se deschide sól'a elementara de fete de patru clase a reuniunei nóstre aici in Sibiiu si cà sau facutu ingrigire de cele mai bune puteri didactice la acea scól'a.

Se invita deci parintii respective ingrigitori din locu si din giuru, cà dela 15 ale curentei luni incolo, se se insinue fetele pentru primire, la presidenta reuniunei nóstre dómna Maria Cosma (strad'a Baier Nr. 1).

Sibiiu, 9 Octobree 1883.

(182)

Comitetulu reuniunei.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**